

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY

Evidenčné číslo: 103002/B/2018/36097107979239940

**DAŇOVÉ A ODVODOVÉ ZAŤAŽENIE PRÍJMOV FYZICKÝCH
OSÔB ZO ZÁVISLEJ ČINNOSTI A SAMOSTATNE ZÁROBKOVEJ
ČINNOSTI**

Bakalárska práca

2018

Norbert Chmara

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY

**DAŇOVÉ A ODVODOVÉ ZAŤAŽENIE PRÍJMOV FYZICKÝCH
OSÔB ZO ZÁVISLEJ ČINNOSTI A SAMOSTATNE ZÁROBKOVEJ
ČINNOSTI**

Bakalárska práca

Študijný program: Účtovníctvo

Študijný odbor: Účtovníctvo

Školiace pracovisko: Katedra účtovníctva a audítorstva

Vedúci záverečnej práce: Sklenka Miloš, Ing., Phd.

Bratislava 2018

Norbert Chmara

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracoval samostatne a že som uviedol všetku použitú literatúru.

Dátum: 28. február 2018

.....

podpis študenta

Pod'akovanie

Týmto sa chcem poďakovať vedúcemu mojej bakalárskej práce Ing. Milošovi Sklenkovi, PhD. za odborné vedenie, rady, pripomienky a taktiež za všetok osobný čas, ktorý mi pri písaní tejto záverečnej práce venoval.

ABSTRAKT

CHMARA, Norbert: *Daňové a odvodové zaťaženie príjmov fyzických osôb zo závislej činnosti a samostatne zárobkovej činnosti*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta hospodárskej informatiky; Katedra účtovníctva a audítorstva. – Vedúci záverečnej práce: Ing. Miloš Sklenka, PhD. – Bratislava: FHI EU, 2018, 40 s.

Cieľom bakalárskej práce je problematika daňového a odvodového zaťaženia príjmov fyzických osôb plynúcich zo závislej činnosti a z činnosti samostatne zárobkovej. Dôraz bude kladený na vysokú zákonnú povinnosť zamestnávateľov odvádzať zákonné sociálne a zdravotné poistenie za zamestnancov. Súčasťou práce bude historický vývoj výšky percentuálnej sadzby dane z príjmov a odvodov fyzických osôb s dôrazom na mikroekonomické dopady.

Práca je rozdelená do 3 kapitol. Obsahuje 2 grafy, 14 tabuliek a 11 príloh. Prvá kapitola je venovaná daňovému systému Slovenskej republiky, systému sociálneho a zdravotného poistenia. V ďalšej časti je charakterizovaný postup a metódy skúmania danej problematiky. Záverečná kapitola sa zaoberá premietnutím teoretických pojmov v praxi s použitím konkrétnych príkladov.

Kľúčové slová:

daňové a odvodové zaťaženie, daň z príjmu, fyzická osoba

ABSTRACT

CHMARA, Norbert: *Tax and statutory levies on incomes of sole traders from dependent activity and activity generating income.* – University of Economics in Bratislava. Faculty of Economic Informatics; Department of Accounting and Auditing. – Thesis supervisor: Ing. Milos Sklenka, PhD. – Bratislava: FHI EU, 2018, 40 p.

The goal of this bachelor thesis is to describe tax and statutory levies on incomes of sole traders from dependent activity and activity generating income. The emphasis will be placed on high costs which employers do have if they employ any employees. There is also a part of the bachelor thesis which contains tax and other levies development with an emphasis on microeconomic impacts.

This document is divided into 3 chapters. It contains 2 graphs, 14 tables and 11 additions. The first chapter is about tax system and the historical development of the income tax. The next part contains theoretical definition of social and health insurance. The last chapter is all about practical presentation of the theoretical knowledge and proposal of the reform named Odvodovy bonus.

Key words:

tax and statutory levies, income tax, individual

Obsah

Úvod	10
1 Súčasný stav riešenej problematiky	11
1.1 Dane	11
1.1.1 Daňová sústava	12
1.1.2 Sadzba dane z príjmov fyzických osôb	15
1.2 Sociálne poistenie	16
1.3 Zdravotné poistenie	19
1.4 Zobrazenie skúmanej problematiky v podvojnóm účtovníctve	21
2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania	24
3 Výsledky práce a diskusia	25
3.1 Zamestnávateľ	26
3.2 Fyzická osoba – závislá činnosť	28
3.3 Fyzická osoba – samostatne zárobková činnosť	31
3.4 Daň z príjmov fyzických osôb	33
3.5 Rekapitulácia a porovnanie v peňažných jednotkách	35
3.6 Odvodový bonus	37
Záver	38
Zoznam použitej literatúry	39
Prílohy	40

Zoznam tabuliek a grafov

Tabuľka 1 <i>Vývoj sadzby DPH od vzniku SR v roku 1993 až po súčasnosť</i>	13
Tabuľka 2 <i>Súčasná výška sadzieb dane z príjmov fyzických osôb</i>	15
Tabuľka 3 <i>Daňové pásma k dani z príjmov FO platné od 01.01.2000 do 31.12.2000</i>	16
Tabuľka 4 <i>Porovnanie výšky sadzieb poistného na sociálne poistenie</i>	19
Tabuľka 5 <i>Sadzby zdravotného poistenia subjektov v Slovenskej republike</i>	20
Tabuľka 6 <i>Základné syntetické účty účtovej osnovy týkajúce sa mzdovej oblasti</i>	21
Tabuľka 7 <i>Syntetické účty týkajúce sa platenia odvodov a daní SZČO</i>	22
Tabuľka 8 <i>Fiktívne fyzické osoby použité v modelových prípadoch</i>	25
Tabuľka 9 <i>Odvody zamestnávateľa do Sociálnej a zdravotnej poisťovne</i>	26
Tabuľka 10 <i>Účtovné prípady súvisiace s vystavením miezd za január 2017</i>	27
Tabuľka 11 <i>Sadzby odvodových povinností SZČO</i>	32
Tabuľka 12 <i>Účtovné prípady súvisiace s povinnými platbami SZČO za január 2017</i>	33
Tabuľka 13 <i>Celkové odvodové zaťaženie príjmov FO zo závislej činnosti</i>	36
Tabuľka 14 <i>Celkové odvodové zaťaženie príjmov FO - SZČO</i>	36
Graf 1 <i>Porovnanie odvodového zaťaženia na soc. poistenie</i>	19
Graf 2 <i>Grafické znázornenie porovnania odvodového zaťaženia</i>	36

Úvod

Problematikou daňového a odvodového zaťaženia sa už zaoberala nejedna záverečná práca, nakoľko názorov na túto existujúcu skutočnosť je mnoho. Systém daňový a taktiež systém sociálneho a zdravotného poistenia, ktorý v Slovenskej republike funguje sa však len ťažko dá opísať a vysvetliť v niekoľkostranovom dokumente. Preto som sa rozhodol danej otázke povenovať aj ja vo svojej bakalárskej práci Daňové a odvodové zaťaženie príjmov fyzických osôb zo závislej činnosti a samostatne zárobkovej činnosti.

Samotný pojem vysoké marginálne zaťaženie príjmov fyzických osôb môže vyvolávať v rôznych poslucháčoch individuálny subjektívny pocit a názor. Niektorí je toho názoru, že jednotlivec odvádza mesačne do štátneho rozpočtu až príliš veľkú časť svojho zárobku a niektorí je pri porovnaní nášho systému so systémom iných členských štátov Európskej únie v celku spokojný. Pravdaže nemožno tieto štruktúry hodnotiť len podľa výšky zákonných odvodov. Treba pri klasifikovaní myslieť aj na protihodnotu, ktorú občan za svoje povinné príspevky od štátu dostane späť, či už vo forme zdravotnej starostlivosti, dopravnej infraštruktúry alebo sociálneho vybavenia.

Základom tejto bakalárskej práce bude postupná interpretácia skúmaných oblastí v teoretickej rovine, ktorá bude zahŕňať údaje potrebné na výpočty v praktickej časti. Charakteristikou daňového systému a systému sociálnych a zdravotných odvodov priblížime typy poistného, ako aj sadzby, prostredníctvom ktorých sa toto poistné vypočíta.

Celkový obsah zobrazuje odvodové zaťaženie, ktoré v sebe zahŕňa sociálne a zdravotné poistenie, ktoré platí zamestnávateľ, zamestnanec ale aj samostatne zárobkovo činné osoby, daň z príjmov, ktoré plynú zo závislej činnosti, prenájmu nehnuteľností, živnosti a podobne. Skúmaním chceme dosiahnuť výpočtami podložené rozhodnutia, ktoré typy príjmu sa pri jeho konkrétnej výške oplatia viac a ktoré zase menej. Celkové odvody budú porovnávané v troch skupinách, pričom prvou skupinou budú odvody zamestnávateľa, druhou odvody zamestnanca z príjmu zo závislej činnosti a tretiu skupinu budú tvoriť odvody samostatne zárobkovo činných osôb (ďalej aj „SZČO“).

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma

1.1 Dane

Pojem dane sa objavoval v Aténach a Rímskej ríši už stovky rokov pred našim letopočtom. Dnešná podoba daní sa od tej historickej až tak nelíši, pričom hlavný rozdiel je v ich väčšej prepracovanosti, odbornosti a vynútiteľnosti. Možnosť ich definície je široká, no v odbornej literatúre sa často stretávame s výrokom, že „*Daň je povinná, nenávratná, zákonom určená platba do verejného rozpočtu. Je to platba neúčelová a neekvivalentná.*“¹

Dane zohrávajú vo fungovaní štátneho rozpočtu kľúčovú úlohu, pretože tvoria jeho hlavný príjem, pričom ich cieľom nie je len vyberať akúsi povinnú platbu od každej právnickej alebo fyzickej osoby, ale hlavne zabezpečiť finančnú stabilitu v krajine. Ako každý systém vo finančnom sektore, aj dane sa riadia určitými zásadami:

- zásada únosnosti (daňovník musí byť schopný zniesť daňovú záťaž),
- zásada spravodlivosti (rovnaké druhy príjmov sa zdaňujú rovnakým spôsobom),
- zásada zákonnosti (zrozumiteľnosť, jednoznačnosť, vymáhateľnosť),
- zásada stimulácie (motivovať subjekty k ekonomickej činnosti a tým zabezpečiť príjem do štátneho rozpočtu).

Tak ako sa dane riadia rôznymi pravidlami, majú aj svoje náležitosti, medzi ktoré patria najmä **daňový subjekt, predmet dane, základ dane a sadzba dane.**

Pod pojmom **daňový subjekt** chápeme fyzickú alebo právnickú osobu, ktorá je zákonom viazaná platiť daň. V tomto smere rozlišujeme pojem *daňovník* a *platiteľ dane*. Daňovníkom je osoba, ktorej príjem alebo majetok je predmetom dane, t. j. priamo sa z neho vypočíta a zaplatí daň. Platiteľ dane je subjekt, ktorý má zákonnú povinnosť poukázať sumu dane daňovému úradu. Napríklad zamestnanec, ktorý má príjem zo závislej činnosti je daňovník, pretože sa tento jeho príjem zdaňuje. Jeho zamestnávateľ sa však nachádza len v pozícii platiteľa dane, nakoľko mu preddavok na daň z príjmu strháva z hrubej mzdy a posiela ju na účet daňového úradu.

¹ KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teória a politika*. Praha : Eurolex Bohemia, 2000. s. 13. ISBN 80-902752-2-2

Predmet dane je čokoľvek, čo podlieha ktorejkoľvek dani. Inak povedané, môže to byť príjem, ktorý podlieha dani z príjmov; tovar, ktorý podlieha dani z pridanej hodnoty; alkohol, ktorý podlieha spotrebnej dani; automobil, ktorý podlieha dani z motorových vozidiel a pod. Mohli by sme tvrdiť, že daniam podlieha prakticky všetko, čo je výsledkom ľudskej činnosti alebo má pre ľudí zreteľný úžitok.

Prihliadajúc na termín **základ dane** možno povedať, že je to predmet dane, ktorý je kvantifikovaný buď v určitej mene alebo v naturálnych jednotkách (kilogram, liter, kus, meter). Zo základu dane sa použitím istej sadzby dane vypočíta daň, ktorá sa odvádza štátnym orgánom.

Sadzba dane vyjadruje, akú časť hodnoty základu dane je daňový subjekt zaviazaný zaplatiť príslušnému správcovi dane. *„Sadzba dane môže byť určená pevne alebo percentuálne. Pevná sadzba dane určuje, koľko peňažných jednotiek sa platí ako daň za každú jednotku základu dane.“*² Ak používame sadzbu percentuálnu, rozlišujeme, či ide o sadzbu:

- lineárnu (rovnaká sadzba dane pri jej rôznych základoch),
- progresívnu (so stupňujúcim základom dane stúpa aj sadzba),
- degresívnu (rastúci základ dane má za následok postupné klesanie sadzby).

1.1.1 Daňová sústava

Systém daní a povinných odvodov sa v našej krajine formoval dlhé roky, pričom pri svojom vzniku čerpal hlavne zo systémov krajín Európy. Od svojho začiatku prešiel mnohými zmenami, až nakoniec nadobudol podobu, ktorú má dnes. Aj keď je Slovensko pomerne malá krajina, náš daňový poriadok je v porovnaní s inými krajinami priveľmi komplikovaný. Z osobnej skúsenosti viem, že vyplniť daňové priznanie je pre fyzickú osobu značne jednoduchšie v Spojených štátoch Amerických, než u nás.

Finančná správa podlieha priamo Ministerstvu financií Slovenskej republiky so sídlom v Bratislave.

² BAŠTINCOVÁ, A. *Účtovníctvo a dane fyzických osôb*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2016. s. 106. ISBN 978-80-8168-534-7

Samotné dane sa členia na viacero kategórií, no pre účely bakalárskej práce nás zaujíma ich rozdelenie podľa dosahu na daňové subjekty:

- nepriame dane,
- priame dane.

Nepriame dane sú typické tým, že sa viažu na tovar alebo služby a nie na majetok alebo príjem. Táto daň je už obsiahnutá v cene artiklov, pričom neodráža majetkové pomery subjektu dane. V našej krajine sú nepriamymi daňami:

- daň z pridanej hodnoty,
- spotrebné dane.

Daň z pridanej hodnoty (ďalej aj „DPH“) ako predchodca dane z obratu sa od vzniku Slovenskej republiky v roku 1993 vyvíjala podobne, ako daň z príjmov. Zákonom č. 222/1992 Zb. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov vláda Slovenskej republiky zaviedla DPH vo výške 25 % na tovary a zníženú sadzbu 5 % na tovary a služby, ktoré sú vypísané v prílohe č. 1 tohto zákona. Postupne sa však výška sadzieb menila, až v roku 2004 vznikla jednotná 19 % sadzba DPH. Momentálne máme na Slovensku dve daňové pásma, pričom základná sadzba je na úrovni 20 % a znížená sadzba je vo výške 10 %. Znížená sadzba sa vzťahuje hlavne na lieky, knihy a niektoré druhy potravín.

Tabuľka 1 *Vývoj sadzby DPH od vzniku SR v roku 1993 až po súčasnosť*

Obdobie platnosti	Sadzba DPH	
	Základná	Znížená
01.01.1993 – 31.07.1993	23%	5%
01.08.1993 – 31.12.1995	25%	6%
01.01.1996 – 31.12.1999	23%	6%
01.01.2000 – 31.12.2002	23%	10%
01.01.2003 – 31.12.2003	20%	14%
01.01.2004 – 31.12.2006	19%	
01.01.2007 – 30.04.2010	19%	10%
01.05.2010 – 31.12.2010	19%	10% 6%
01.01.2011 – súčasnosť	20%	10%

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa zákona č. 222/1992 Zb. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov, zákona č. 289/1995 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov, zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov

Spotrebné dane sú dane zo spotreby určitého druhu tovaru. Jedná sa o spotrebnú daň z tabakových výrobkov, minerálneho oleja, elektriny, uhlia, zemného plynu a alkoholických nápojov, kde sa rozlišuje, či ide o liehovinu, víno, pivo alebo medziprodukt.

Priame dane by sme mohli charakterizovať ako priamu platbu, ktorú osoba fyzická alebo právnická platí sama za seba do štátneho alebo miestneho rozpočtu. Pojem štátny a miestny rozpočet je v tejto terminológii potrebné rozlíšiť, keďže niektoré priame dane sa odvádzajú do štátneho rozpočtu, iné do miestneho rozpočtu a iné zasa do rozpočtu vyšších územných celkov. Existujú ale aj takzvané podielové dane, ktoré sa rozdeľujú určitým stanoveným podielom medzi všetky tri spomenuté rozpočty. Najlepším príkladom je daň z príjmov fyzických osôb, ktorá putuje čiastočne do rozpočtu mesta alebo obce, čiastočne do rozpočtu kraja a určitá časť mieri aj do štátneho rozpočtu. Tomuto rozdeleniu však nepodliehajú dane z príjmov fyzických osôb, ktoré sú vyberané zrážkou (výhry v lotériách, výnosy z podielových fondov, atď.).

Pod tento model daní patria dve skupiny:

- majetkové dane,
- dôchodkové dane.

Pri *majetkových daniach* si treba dávať pozor, o aký ich druh sa jedná, pretože fyzická osoba – podnikateľ má rovnaké povinnosti ako osoba právnická, t. j. kým obvyčajnému zamestnancovi vzniká povinnosť zdaníť nehnuteľnosť, psa, ubytovanie a pod., jeho náprotivok, ktorý sa venuje samostatne zárobkovej činnosti je zaviazaný platiť daň aj za motorové vozidlá, ktoré mu slúžia na dosiahnutie týchto príjmov. Výška daní, o ktorých hovoríme závisí pri nehnuteľnostiach od rozlohy v m² a katastra, pod ktorý spadá a napríklad pri automobiloch od kubatúry, výkonu v kW, objemu motora, veku vozidla a podobne. Všetky mestá majú vo vlastnej kompetencii, akú výšku sadzby dane z majetku si zvolia, pričom zákon určuje len jej maximálnu hodnotu, ktorú nesmie presiahnuť.

Každý jednotlivец, či už podnikateľ, zamestnanec alebo umelec má povinnosť zo svojich príjmov nejakú tú časť poukázať, neočakávajúc žiadnu protihodnotu, daňovému úradu. Vtedy hovoríme, že sa jedná o *dôchodkovú daň*. Človeku pracujúcemu na základe pracovnoprávneho vzťahu túto časť vo výške 19 % strháva a odvádza jeho zamestnávateľ vo forme preddavkov. Keď už sa však človek rozhodne venovať podnikaniu, táto povinnosť sa spolu s povinnosťou podať daňové priznanie presúva na neho.

1.1.2 Sadzba dane z príjmov fyzických osôb

„Základným pilierom ekonomických zdrojov štátu je uplatňovanie efektívnej daňovej politiky. Konkrétne princípy daňovej politiky štátu vychádzajú z predpokladu účinného a predovšetkým čo najspravodlivejšieho daňového systému.“³ Pravdepodobne za účelom spravodlivosti sa tvorcovia našej daňovej sústavy rozhodli, že sadzba dane z príjmov bude pre fyzické osoby nižšia ako pre firmy.

Fyzické osoby povinné platiť daň z príjmov na území Slovenskej republiky môžeme rozvetviť na *rezidentov a nerezidentov*. Pojem *rezident* prislúcha jednotlivcovi, ktorý sa na území našej krajiny zdržiaval dokopy za jeden kalendárny rok 183 a viac dní, pričom má povinnosť zdaňovať tu všetky svoje celosvetové príjmy. Ak však väčšinu času, t. j. 183 a viac dní trávil mimo územia SR, v očiach štátnych orgánov je to *nerezident*, ktorý tu zdaňuje len tú časť príjmov, ktoré mu plynuli zo zdrojov na území SR. Táto zásada platí tak pre Slovákov, ako aj pre obyvateľov národov, s ktorými má Slovenská republika uzatvorené zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia. V prípade jedinca pochádzajúceho z nezmluvného štátu sa jeho príjmy zdaňujú zrážkou vo výške 35 % zo základu dane podľa § 43 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon o dani z príjmov“). Čo sa týka fyzických osôb – podnikateľov, tí zdaňujú svoje celosvetové príjmy rovnako, ako rádoví občania (s výnimkou, ak majú v zahraničí zriadenú stálu prevádzkareň).

Tabuľka 2 Súčasná výška sadzieb dane z príjmov fyzických osôb

Obyvatelia SR alebo zmluvného štátu		Obyvatelia nezmluvného štátu	Vybraní ústavní činitelia ⁴
z časti základu dane, ktorá nepresiahne 176,8-násobok životného minima ⁵	z časti základu dane, ktorá presiahne 176,8-násobok životného minima		
19 %	25 %	35 %	5 %

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa zákona o dani z príjmov

³ SCHULTZOVÁ, A. a kol. *Daňovníctvo – daňová teória a politika I*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-867-3

⁴ Vybraní ústavní činitelia: prezident SR, poslanci NRSR, členovia vlády SR, predseda a podpredseda Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky.

⁵ V roku 2017 sa 176,8-násobok životného minima = 35 268,06 €.

Tak ako aj DPH, aj daň z príjmov si prešla od roku 1993 svojím vývojom, ktorý bol však komplikovanejší a to z dôvodu existencie rôznych daňových pásiem. Princíp daňových pásiem mal zabezpečiť, aby ľudia s vyšším ročným príjmom platili viac na daniach ako nízkopríjmové skupiny obyvateľstva. Tvorcovia tejto myšlienky si zaiste mysleli, že je to správny prístup, no osobne v ňom vidíme senilnú spomienku na socializmus.

Najzložitejší výpočet dane z príjmov mali subjekty v roku 2000, respektíve v roku 2001 spätne za rok 2000, nakoľko vtedy existovalo až 7 daňových pásiem, ktoré určovali sadzby pre rôzne základy dane.

Tabuľka 3 *Daňové pásma k dani z príjmov FO platné od 01.01.2000 do 31.12.2000* ⁶

Základ dane (ZD)		Daň	Sadzba dane
Od	Do		
-	2 987,45 €	-	12 % zo ZD
2 987,45 €	4 979,09 €	358,49 €	+ 20 % zo ZD presahujúceho 2 987,45 €
4 979,09 €	7 966,54 €	756,82 €	+ 25 % zo ZD presahujúceho 4 979,09 €
7 966,54 €	13 144,79 €	1 503,68 €	+ 30 % zo ZD presahujúceho 7 966,54 €
13 144,79 €	18 721,37 €	3 057,16 €	+ 35 % zo ZD presahujúceho 13 144,79 €
18 721,37 €	37 442,74 €	5 008,96 €	+ 40 % zo ZD presahujúceho 18 721,37 €
37 442,74 €	-	12 497,51 €	+ 42 % zo ZD presahujúceho 37 442,74 €

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa § 13 a č. 366/1999 Z. z. o daniach z príjmov v znení neskorších predpisov

1.2 Sociálne poistenie

História poistenia, najmä toho sociálneho siaha do dávnych čias. Najväčší prelom v tejto sfére má však na svedomí nemecký kancelár Otto von Bismarck, ktorý zreformoval zdravotné, úrazové a starobné poistenie. Časy sa však zmenili a preto sa musel zmeniť aj systém: „V roku 1889, kedy Bismarck zaviedol povinné penzijné poistenie, bola stredná dĺžka života 48 rokov a podmienka na získanie starobného dôchodku 70 rokov. Samozrejme, že nebol problém financovať dôchodky, keď ich takmer nebolo komu vyplácať.“ ⁷

⁶ Sumy boli prepočítané kurzom 1 € = 30,126 Sk.

⁷ SULÍK, R. – MIHÁL, J. *Odvodový bonus III*. Bratislava : Liberálny dom, 2016. s. 13. ISBN 978-80-972167-1-9

Momentálne sa priemerná dĺžka života pohybuje niekde na úrovni 72 rokov, pričom dôchodkový vek je dnes 62 rokov (s výnimkou žien narodených do roku 1961 v závislosti od počtu vychovaných detí). Je teda očividné, že dnes musí Sociálna poisťovňa na dôchodkoch vyplácať oveľa väčšie množstvo peňazí, ako to bolo kedysi. A to hovoríme len o starobnom dôchodku.

Cieľom sociálneho poistenia (ďalej aj „SP“) nie je len vyplácať starobný dôchodok, ale zabezpečiť osobe dostatočný príjem v prípade choroby, pracovného úrazu, invalidity alebo nezamestnanosti. Možno povedať, že Sociálna poisťovňa zabezpečuje kontinuitu príjmov aj v prípade ich výpadku. Ak napríklad zamestnanec, ktorý v posledných 3 rokoch vykonávania práce bol aspoň 2 roky poistený v nezamestnanosti (730 dní) stratí zamestnanie, získava nárok na dávku v nezamestnanosti vo výške 50 % z dennej hrubej mzdy x počet dní v mesiaci, v ktorom je registrovaný ako uchádzač o zamestnanie. V prípade dočasnej neschopnosti vykonávať prácu má zas zamestnanec nárok na nemocenský príspevok v nasledujúcej forme:

- prvé 3 dni mu ho platí zamestnávateľ vo výške 25 % z denného platu,
- ďalších 7 dní ho taktiež platí zamestnávateľ, no už vo výške 55 % z denného platu,
- od 11-teho dňa prechádza záväzok hradiť 55 % z dennej mzdy na Sociálnu poisťovňu.

Sociálne poistenie tvoria viaceré skupiny:

- a) *nemocenské poistenie* – pre prípad straty alebo zníženia príjmu z dôvodu dočasnej pracovnej neschopnosti, tehotenstva alebo materstva,
- b) *dôchodkové starobné poistenie* – na zabezpečenie pravidelného príjmu v starobe,
- c) *dôchodkové invalidné poistenie* – pre prípad zníženia schopnosti zabezpečiť si príjem v dôsledku dlhodobo zlého zdravotného stavu,
- d) *úrazové poistenie* – pre prípad vzniku pracovného úrazu, úmrtia v dôsledku pracovného úrazu a choroby z povolania,
- e) *garančné poistenie* – pre prípad platobnej neschopnosti zamestnávateľa,
- f) *poistenie v nezamestnanosti* – na zabezpečenie pravidelného príjmu v prípade nezamestnanosti.⁸

⁸ § 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon o sociálnom poistení“)

Odvodové formy platenia poistného sa líšia v závislosti od subjektu, ktorý má povinnosť toto poistné platiť. Za základné skupiny môžeme považovať:

- zamestnancov,
- zamestnávateľov,
- SZČO,
- dobrovoľne poistené osoby.

Eminentná odlišnosť medzi týmito skupinami spočíva vo výške sadzieb poistného, ako aj v spôsobe platenia poistného:

- a) *zamestnancovi* odvody strhne z jeho mesačnej hrubej mzdy spoločnosť, v ktorej pracuje, t. j. nemá žiadnu povinnosť spojenú s týmto poistením,
- b) *zamestnávateľ* si vypočíta svoju odvodovú povinnosť taktiež z hrubých miezd svojich zamestnancov, ktorú spolu s odvodmi svojich zamestnancov pošle na účet Sociálnej poisťovne. Musí pravdaže rozlišovať, na základe akého pracovného pomeru zamestnáva pracovníkov, aký vysoký je ich príjem, či nie sú zdravotne postihnutí alebo či sú poberatelia starobného, invalidného a predčasného starobného dôchodku.
- c) inak je to so *SZČO*, ktorí platia odvody do SP vo forme mesačných povinných platieb, pričom ich výška sa posudzuje podľa príjmov za ostatný kalendárny rok. Najnižší mesačný vymeriavací základ (ďalej aj „VZ“) je pre rok 2017 vo výške **441,50 €** a najvyšší **6 181,- €**. Z poznatku teda vyplýva, že aj keby príjem SZČO bol nulový, jeho minimálna platba na soc. poistenie bude v sume **146,35 €** mesačne, pričom maximálne to bude suma **2 048,99 €** (výchylku tvoria poistenci, ktorí sú poberatelia starobného alebo predčasného starobného dôchodku, pretože tí neplatia invalidné poistenie),⁹
- d) dobrovoľne poistená osoba je človek, ktorý nepracuje a nie je vedený v zozname uchádzačov o pracovné miesto, t. j. môže to byť študent, dobrovoľne nezamestnaný a v určitom prípade aj SZČO. Naopak do tejto skupiny nesmú patriť povinne poistené osoby (okrem SZČO) a osoby s priznaným starobným, predčasným starobným alebo invalidným dôchodkom.

Spomenuté vymeriavacie základy na SP sú platné pre rok 2017, pričom v roku 2018 tieto sumy vzrastú pri minimálnom VZ na **456,- €** a pri maximálnom VZ na **6 384,- €**.

⁹ PAKŠIOVÁ, Renáta. Výpočet a účtovanie sociálneho poistenia a preddavkov na zdravotné poistenie SZČO. In : *Dane a účtovníctvo v praxi : mesačník plný informácií z oblasti daní, práva a účtovníctva*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017, roč. 22, č. 2, s. 53-59. ISSN 1335-7034.

Výšku sadzieb sociálnych odvodov charakterizuje nasledujúca tabuľka:

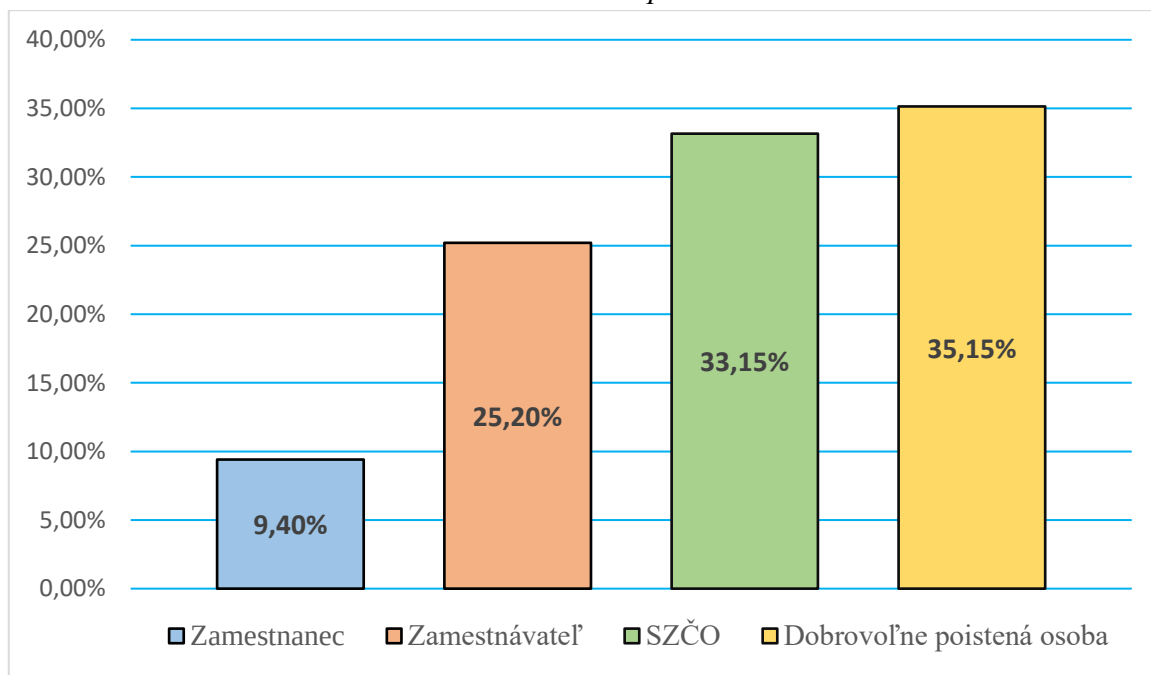
Tabuľka 4 Porovnanie výšky sadzieb poistného na sociálne poistenie

Typ poistenia	Zamestnanec	Zamestnávateľ	SZČO	Dobrovoľne poistená osoba
<i>Nemocenské poistenie</i>	1,40 %	1,40 %	4,40 %	4,40 %
<i>Starobné poistenie</i>	4,00 %	14,00 %	18,00 %	18,00 %
<i>Invalidné poistenie</i>	3,00 %	3,00 %	6,00 %	6,00 %
<i>Poistenie v nezamestnanosti</i>	1,00 %	1,00 %	dobrovoľné	2,00 %
<i>Garančné poistenie</i>	-	0,25 %	-	-
<i>Úrazové poistenie</i>	-	0,80 %	-	-
<i>Rezervný fond</i>	-	4,75 %	4,75 %	4,75 %

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa § 130 – § 133 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov

Pre ilustráciu rozdielnosti odvodového zaťaženia príjmov na sociálne poistenie Vám pomôže nasledujúci graf:

Graf 1 Porovnanie odvodového zaťaženia na soc. poistenie

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa § 130 – § 133 zákona o sociálnom poistení

1.3 Zdravotné poistenie

„Každý človek je zámožný, ak má zdravé ruky a trochu rozumu.“ (Tomáš Baťa)

Zdravotné poistenie je typ poistenia, ktoré je nezásluhové. Každý má nárok na zdravotnú starostlivosť bez ohľadu na to, koľko peňazí zarába alebo akú sumu platí na zdravotných odvodoch. Samozrejme hovoríme o starostlivosti základnej, ktorú nemožno nikomu odprieť.

Za deti, študentov, dôchodcov, nezamestnaných a mamičky na materskej uhrádza zdravotné poistenie štát. Dospelí ľudia s rozličnými príjmami však túto výhodu nemajú, a tak sú zákonom viazaní spoločne rovnakým dielom prispievať na chod zdravotnej starostlivosti na Slovensku.

V Slovenskej republike poznáme 2 druhy zdravotného poistenia:

- verejné,
- individuálne (súkromné).

Verejné zdravotné poistenie predstavuje systém, ktorý má zabezpečiť všetkým obyvateľom danej krajiny primárnu starostlivosť o zdravie v prípade jej potreby. Funguje na báze povinných odvodov rovnako, ako sociálne poistenie, ktoré zo svojho príjmu platí každá fyzická osoba, bez ohľadu na to, z akého zdroja príjmy korenia. Z týchto odvodov potom zdravotné poisťovne hradia výkony lekárov a náklady nemocníc, vznikajúce pri poskytovaní už spomenutej starostlivosti.

Individuálne (súkromné) zdravotné poistenie je forma doplnkového poistenia, ktoré je však nepovinné a plne dobrovoľné. Pre toto poistenie sa môže rozhodnúť ktorákoľvek osoba, čím sa však nezbavuje povinnosti platiť odvody na verejné poistenie. Výhody tohto typu poistenia spočívajú vo viacerých doplnkových a nadštandardných službách.

Spôsob platenia odvodov na zdravotné poistenie sa takmer vôbec nelíši od sociálneho poistenia, t. j. zamestnancovi zrazí odvodovú povinnosť z hrubej mzdy zamestnávateľ, ktorú spolu so svojou povinnosťou poukáže obe sumy príslušnej zdravotnej poisťovni, ktorej je zamestnanec poistencom. SZČO a osoba dobrovoľne zdravotne poistená je povinná taktiež platiť poistné vo forme mesačných preddavkov, pričom minimálny mesačný vymeriavací základ je tak ako pri sociálnom poistení **441,50 €**, maximálny však zadaný nie je. Z toho vyplýva, že aj ak príjem SZČO bude nulový, jeho minimálny preddavok na zdravotné

poistenie je vo výške **61,81 €** a v prípade, že je zdravotne postihnutý je to suma **30,90 €**. Existujú však výnimky, ktorým sa budeme detailnejšie venovať v tretej kapitole práce.

Sadzby zdravotného poistenia sa líšia od subjektu, ktorý je ich povinný odvádzať:

Tabuľka 5 *Sadzby zdravotného poistenia subjektov v Slovenskej republike*

Sadzby	Zamestnanec	Zamestnávateľ	SZČO	Dobrovoľne poistená osoba
<i>bez zdravotného postihnutia</i>	4,00 %	10,00 %	14,00 %	14,00 %
<i>so zdravotným postihnutím</i>	2,00 %	5,00 %	7,00 %	7,00 %

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa § 12 zákona č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon o zdravotnom poistení“)

1.4 Zobrazenie skúmanej problematiky v podvojnom účtovníctve

V tejto kapitole sa zamierame na účtovné zobrazenie príjmov, miezd a odvodov z pohľadu zamestnávateľa a SZČO v podvojnom účtovníctve.

Pre *zamestnávateľa* sú mzdy a jeho odvodová povinnosť daňovo uznateľnými nákladmi, pričom pri ich vzniku sú automaticky viazané aj vznikom záväzku voči zamestnancovi a štátnym orgánom. Pri účtovaní v oblasti miezd zamestnávateľ používa nasledujúce syntetické účty, ku ktorým sú vytvorené aj analytické účty:

Tabuľka 6 *Základné syntetické účty účtovej osnovy týkajúce sa mzdovej oblasti*

Účet	Charakter	Názov	Použitie
211	Aktívny	Pokladnica	Výplaty miezd v hotovosti
221	Aktívny	Bankové účty	Výplaty miezd z bankového účtu
331	Pasívny	Zamestnanci	Mzdové záväzky voči zamestnancom
335	Aktívny	Pohľadávky voči zamestnancom	Poskytnutie preddavku zamestnancovi
336	Pasívny	Zúčtovanie s orgánmi sociálneho poistenia a zdravotného poistenia	Záväzky voči Sociálnej poisťovni a zdravotným poisťovniam
342	Pasívny	Ostatné priame dane	Daň z príjmov zo závislej činnosti

355	Aktívny	Ostatné pohľadávky voči spoločníkom a členom	Poskytnutie preddavku spoločníkovi a členovi
366	Pasívny	Závazky voči spoločníkom a členom zo závislej činnosti	Mzdové záväzky voči spoločníkom a členom
379	Pasívny	Iné záväzky	Zrážky zamestnancov
472	Pasívny	Závazky zo sociálneho fondu	Zákonná tvorba rezervného fondu
521	Nákladový	Mzdové náklady	Mzdy zamestnancov
522	Nákladový	Príjmy spoločníkov a členov zo závislej činnosti	Mzdy spoločníkov a členov
524	Nákladový	Zákonné sociálne poistenie	Zákonné odvody zamestnávateľa do Soc. poisťovne a zdravotných poisťovní
527	Nákladový	Zákonné sociálne náklady	Zákonné náklady zamestnávateľa

Zdroj: Vlastné spracovanie

SZČO sa môže rozhodnúť, či na preukázanie svojich príjmov a výdavkov bude viesť jednoduché účtovníctvo, podvojnú účtovníctvo, daňovú evidenciu alebo si pri vyplňaní daňového priznania uplatní paušálne výdavky podľa § 6 ods. 10 zákona o dani z príjmov vo výške 60 % svojich príjmov (maximálne do výšky 20 000,- €). V prípade, že sa rozhodne viesť podvojnú účtovníctvo, základné syntetické účty účtovej osnovy, ktoré bude pri účtovaní odvodov a daní používať sú uvedené v nasledujúcej tabuľke:

Tabuľka 7 Syntetické účty týkajúce sa platenia odvodov a daní SZČO

Účet	Typ	Názov	Použitie
221	Aktívny	Bankové účty	Úhrada záväzkov voči SP, ZP a DÚ
336	Pasívny	Zúčtovanie s orgánmi sociálneho poistenia a zdravotného poistenia	Záväzky voči Sociálnej poisťovni a zdravotnej poisťovni
341	Pasívny	Daň z príjmov	Daň z príjmov z podnikania
379	Pasívny	Iné záväzky	Zrážky, sporenia, doplnkové poistenie
526	Nákladový	Sociálne náklady fyzickej osoby - podnikateľa	Zákonné odvody SZČO do Soc. a zdravotnej poisťovne
591	Nákladový	Splatná daň z príjmov	Daň z príjmov z podnikania

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Vedenie podvojného účtovníctva si vyžaduje vedenie analytickej evidencie k syntetickým účtom rámcovej účtovej osnovy. Spôsob tvorby analytických účtov upravuje § 4 Opatrenia Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 23054/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva v znení neskorších predpisov (ďalej aj „opatrenie o postupoch účtovania“). Z opatrenia vyplýva, že účtovná jednotka je povinná pri tvorbe analytických účtov zohľadniť viaceré faktory, hlavne:

- druh a doba použiteľnosti majetku,
- doba splatnosti a zostatková doba splatnosti záväzkov a pohľadávok,
- dlžníci a rovnorodé skupiny dlžníkov,
- veritelia a rovnorodé skupiny veriteľov,
- peňažná mena,
- typ zákonného poistenia (sociálne alebo zdravotné),
- charakter finančných účtov, nákladov a výnosov.¹⁰

Pre príklad môžeme uviesť názornú ukážku tvorby analytických účtov k syntetickým účtom:

336 – Zúčtovanie s orgánmi sociálneho poistenia a zdravotného poistenia

336 001 – Zúčtovanie so Sociálnou poisťovňou

336 002 – Zúčtovanie so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou

336 003 – Zúčtovanie so zdravotnou poisťovňou Dôvera

336 004 – Zúčtovanie so zdravotnou poisťovňou Union

¹⁰ § 4 opatrenia o postupoch účtovania.

2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania

Hlavným cieľom bakalárskej práce je interpretovať teoretické poznatky potrebné k pochopeniu skúmanej oblasti a ich následne aplikovanie v praxi na fiktívnej účtovnej jednotke, jej zamestnancoch a SZČO. V účtovnom softvéri sme pre to vytvorili účtovnú jednotku účtujúcu v sústave podvojného účtovníctva, ktorá zamestnáva fyzické osoby, ktorým z tohto zamestnania plyní mesačná hrubá mzda a taktiež sme si vytvorili jednu fyzickú osobu, na ktorej názorne ukážeme účtovanie skúmanej problematiky pri SZČO.

Na splnenie hlavného cieľa bolo potrebné určiť si čiastkové ciele a metodiku práce:

- charakteristika daňového a odvodového systému Slovenskej republiky a spôsoby platieb do štátneho rozpočtu,
- prezentácia základných syntetických a analytických účtov používaných pri účtovaní miezd, poistného a dane z príjmov fyzických osôb,
- vytvorenie zamestnávateľa a dostatočne širokého okruhu fyzických osôb, ktoré budú slúžiť ako modelový príklad,
- určenie výšky mesačnej hrubej mzdy, typologických odlišností a možnosti odvodových a daňových úľav, daňového bonusu a nezdaniteľnej časti na daňovníka,
- výpočet výšky povinných odvodov na sociálne a zdravotné poistenie a dane z príjmov za zamestnávateľa, jednotlivých zamestnancov a SZČO,
- porovnanie dosiahnutých výsledkov a ich slovná a grafická interpretácia vrátane analyzovania výhodnosti konkrétneho druhu pracovnoprávneho vzťahu.

Aby bolo možné vytvoriť v tretej kapitole výpočty na konkrétnych príjmoch, museli sme hĺbkovo naštudovať aktuálnu odbornú literatúru venujúcu sa danej oblasti, pričom sme každú informáciu overovali pomocou platnej legislatívy. Potrebné poznatky sme taktiež čerpali z odborných článkov, obsahom ktorých bolo práve daňové a odvodové zaťaženie príjmov fyzických osôb.

Pri písaní práce sme aplikovali nasledujúce metódy skúmania:

- metóda analýzy – rozklad získaných informácií pre ich lepšie pochopenie,
- metóda syntézy – výber vhodných informácií potrebných pre naše účely,
- grafická metóda – grafické zobrazenie získaných údajov pre ich lepšiu interpretáciu,
- metóda komparácie – porovnanie získaných hodnôt s optimálnymi hodnotami,
- metóda dedukcie – vyjadrenie objektívneho názoru na výsledky a diskusia.

3 Výsledky práce a diskusia

V prvej kapitole tejto práce sme sa oboznámili so základnými teoretickými poznatkami, ktoré sa týkajú skúmanej problematiky. Pre ich praktickú aplikáciu sme pre Vás pripravili kapitolu tretiu, ktorá má za úlohu čo najzrozumiteľnejšie dopomôcť čitateľovi k jej úplnému pochopeniu s cieľom objasniť mu systém daní a odvodov fungujúci v hospodárstve Slovenskej republiky.

Pre pravdivé a úplné zobrazenie skúmanej oblasti v účtovníctve budeme využívať ekonomický softvér POHODA vo verzii 2017 EDU, ktorá je určená pre výučbu na školách.

Vo všetkých podkapitolách 3. kapitoly budeme uvažovať s nasledujúcimi fyzickými osobami, ktorých príjem bude v prvom modelovom prípade plynúť zo závislej činnosti a v prípade druhom zo samostatne zárobkovej činnosti:

Tabuľka 8 *Fiktívne fyzické osoby použité v modelových prípadoch*

Osobné číslo	Meno	Status	Pracovný vzťah	ZŤP
Z001	Ján Dospelý 1	dospelý	neovplyvňuje	nie
Z002	Ján Dospelý 2	dospelý	neovplyvňuje	áno
Z003	Ján Starý 1	dôchodca	hlavný pracovný pomer	nie
Z004	Ján Starý 2	dôchodca	hlavný pracovný pomer	áno
Z005	Jozef Starý 1	dôchodca	dohoda o pracovnej činnosti	nie
Z006	Jozef Starý 2	dôchodca	dohoda o pracovnej činnosti	áno
Z007	Jozef Mladý	študent	DoBPŠ	neovplyvňuje

Zdroj: Vlastné spracovanie

Vo všetkých modelových prípadoch budeme pracovať s hrubým príjmom jednotlivca vo výške 1 000,- € mesačne, pričom dôraz na rozdiely bude kladený na nasledujúce charakteristické prvky: status, typ pracovnoprávného vzťahu, zdravotné postihnutie. Taktiež budeme predpokladať, že študent má len jedno zamestnanie a teda sa využije možnosť uplatnenia odvodového zvýhodnenia voči Sociálnej poisťovni vo výške 200,- € mesačne. Každý subjekt mesačne uplatňuje nezdaniteľnú čiastku základu dane na daňovníka vo výške 316,94 €, pričom ani jeden neuplatňuje daňový bonus na vyživované dieťa alebo na manželku. SZČO si uplatňujú paušálne výdavky vo výške 60 % z príjmov podľa § 6 ods. 1 a 2 zákona o dani z príjmov, pričom v súlade so zákonom si k týmto paušálnym výdavkom prirátava aj preukázateľne zaplatené poistné na sociálne a zdravotné poistenie.

3.1 Zamestnávateľ

Našou prvou zastávkou je zamestnávateľ, pri ktorom si ukážeme odvodovú povinnosť firmy za svojich zamestnancov a spôsoby účtovania účtovných prípadov, ktoré súvisia so mzdami. Pre tieto potreby sme si v ekonomickom softvéri vytvorili fiktívnu účtovnú jednotku **ABC-Accounting, s. r. o.** Spoločnosť nie je platiteľom DPH, pričom jej hlavným predmetom činnosti je poskytovanie účtovných služieb iným podnikateľským subjektom.

Percentuálne sadzby sociálneho a zdravotného poistenia, ktoré zamestnávateľ platí za svojich zamestnancov sa líšia v závislosti od ich sociálneho statusu, typu pracovnoprávneho vzťahu a taktiež ich zdravotného stavu. Pre prehľadnosť sme vytvorili nasledujúcu tabuľku:

Tabuľka 9 *Odvody zamestnávateľa do Sociálnej a zdravotnej poisťovne*

Status	dospelý		dôchodca				študent	
Druh pracovného pomeru	neovplyvňuje		hlavný pracovný pomer		dohoda o pracovnej činnosti		DoBPŠ	
							príjem	
ZŤP	nie	áno	nie	áno	nie	áno	do 200,-	nad 200,-
Poistenie	%							
Nemocenské	1,40	1,40	1,40	1,40	-	-	-	-
Starobné	14,00	14,00	14,00	14,00	14,00	14,00	-	14,00
Invalidné	3,00	3,00	-	-	-	3,00	-	3,00
PvN	1,00	1,00	-	-	-	-	-	-
Garančné	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25
Úrazové	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
ZRFS	4,75	4,75	4,75	4,75	4,75	4,75	-	4,75
Zdravotné	10,00	5,00	10,00	5,00	-	-	-	-
Spolu	35,20	30,20	31,20	26,20	19,80	22,80	1,05	22,80

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa zákona o sociálnom poistení a zákona o zdravotnom poistení

Z tabuľky vyplýva, že zamestnávateľ zaplatí najviac na odvodoch do SP a ZP za regulárneho zamestnanca bez zdravotného postihnutia (**35,20 %**) a najmenej za dôchodcu bez zdravotného postihnutia, ktorý pracuje na základe dohody o pracovnej činnosti (**19,80%**). Znalosť týchto hodnôt môže dopomôcť zamestnávateľovi k značnému zníženiu nákladov súvisiacimi so mzdami, keďže pri zamestnávaní môže uprednostniť určitú skupinu obyvateľstva, v čom mu legislatíva nijako nebráni.

Pri vedení účtovníctva musí každá účtovná jednotka dodržiavať zásady a princípy, ktoré sú vymedzené v zákone č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon o účtovníctve“) a tiež v Opatrení o postupoch účtovania . Mysliac však na personálnu stránku podniku, je viazaná dodržiavať ďaleko viac zákonov a nariadení, ktoré súvisia so vzťahom medzi zamestnávateľom a jeho zamestnancami.

Pri účtovaní miezd za mesiac január 2017 nastali vo firme ABC-Accounting, s. r. o. tieto účtovné prípady:

Tabuľka 10 *Účtovné prípady súvisiace s vystavením miezd za január 2017*

Dátum	Doklad	Číslo dokladu	Text	Suma	MD	D
31.1.2017	IÚD/ZVL	17IN001	Hrubé mzdy zamestnancov	7 000,00 €	521000	331000
31.1.2017	IÚD/ZVL	17ID01	Preddavok na daň zo závislej činnosti	797,88 €	331000	342000
31.1.2017	IÚD/ZVL	17ID02	Soc. poistenie - firma	1 538,50 €	524000	336001
			Soc. poistenie - zamestnanec	462,00 €	331000	336001
31.1.2017	IÚD/ZVL	17ID03	Zdravotné poistenie VšZP - firma	200,00 €	524000	336002
			Zdravotné poistenie VšZP - zamestnanec	80,00 €	331000	336002
31.1.2017	IÚD/ZVL	17ID04	Zdravotné poistenie Dôvera - firma	50,00 €	524000	336003
			Zdravotné poistenie Dôvera - zamestnanec	20,00 €	331000	336003
31.1.2017	IÚD/ZVL	17ID05	Zdravotné poistenie Union - firma	50,00 €	524000	336004
			Zdravotné poistenie Union - zamestnanec	20,00 €	331000	336004
10.2.2017	VPD	17HV01	Mzdy vyplatené v hotovosti z pokladne	5 620,12 €	331000	211000
10.2.2017	VBÚ	VÚB00201	Úhrada preddavku na daň zo závisl. činnosti	797,88 €	342000	221000
10.2.2017	VBÚ	VÚB00202	Úhrada soc. poistenia	2 000,50 €	336001	221000
10.2.2017	VBÚ	VÚB00203	Úhrada zdravotného poistenia - VšZP	280,00 €	336002	221000
10.2.2017	VBÚ	VÚB00204	Úhrada zdravotného poistenia - Dôvera	70,00 €	336003	221000
10.2.2017	VBÚ	VÚB00205	Úhrada zdravotného poistenia - Union	70,00 €	336004	221000

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa účtovného denníka firmy ABC-Accounting, s. r. o. za obdobie 01-02/2017

Celková cena práce pri hrubých mzdách vo výške 7 000,- € predstavujú pre zamestnávateľa 8 838,50 €. Čistý príjem pracovníkov bude 5 620,12 €. Z uvedeného vyplýva, že príjem štátneho rozpočtu je **3 218,38 €**, čo znamená, že odvodové zaťaženie je pri danom type zamestnancov v priemere neuveriteľných **45,98 %**. Pri dospelom zamestnancovi, ktorý nie je zdravotne postihnutý sa táto hodnota vyšplhá až na **59,03 %**. Nemožno sa potom čudovať, že firmy hľadajú rôzne cesty, ako sa vyhnúť plateniu odvodov. Nie nadarmo sa hovorí, že prácou za mzdu ešte nikto nezbohatol.

3.2 Fyzická osoba – závislá činnosť

Závislú činnosť by sme mohli definovať ako prácu, ktorú na základe pracovného pomeru vykonáva pravidelne alebo nepravidelne zamestnanec podľa pokynov pre svojho zamestnávateľa, pričom má za túto prácu nárok na finančné ohodnotenie, ktoré je vopred známe. Pri závislej činnosti platí odvody z príjmu zamestnancov nie len zamestnávateľ, ale určité % sa strháva aj z hrubej mzdy pracovníka.

Ak má pracujúci nízky príjem, bol dlhodobo nezamestnaný alebo žije v menej rozvinutých okresoch, môžu si on aj jeho zamestnávateľ uplatniť nasledujúcu odpočítateľnú položku a odvodové zvýhodnenia na sociálne alebo zdravotné poistenie:

- odpočítateľná položka na zdravotné poistenie,
- odvodové zvýhodnenie sociálneho poistenia – dlhodobo nezamestnaný,
- odvodové zvýhodnenie zdravotného poistenia – dlhodobo nezamestnaný,
- odvodové zvýhodnenie sociálneho poistenia – menej rozvinuté okresy,
- odvodové zvýhodnenie zdravotného poistenia – menej rozvinuté okresy.

Odpočítateľná položka na zdravotné poistenie je nástroj, ktorým sa od 1. januára 2015 mal zvýšiť čistý príjem osôb, ktorých hrubá mzda nepresiahne sumu **570,- €**. Tento nástroj si však nemajú právo uplatniť osoby pracujúce na základe dohody o pracovnej činnosti alebo dohody o vykonaní práce. Do 31.12.2017 si odpočítateľnú položku mohol uplatniť ako zamestnanec, tak aj zamestnávateľ. Od 1.1.2018 sa však novelou zákona o zdravotnom poistení tento princíp mení, pričom si ju môže uplatniť už len zamestnanec.

Za *dlhodobu nezamestnaného* sa považuje tá osoba, ktorá bola pred začatím pracovného vzťahu minimálne 12 po sebe idúcich mesiacov zapísaná v evidencii uchádzačov o prácu. Cieľom tohto „benefitu“ je zvýšiť šance dlhodobu nezamestnaných pri hľadaní práce, pričom firma za takýchto ľudí platí výrazne nižšie odvody. Na uplatnenie odvodového zvýhodnenia za dlhodobu nezamestnaného musia byť splnené nasledujúce podmienky:

1. hrubá mesačná mzda tejto osoby u daného zamestnávateľa nesmie prekročiť hodnotu 67 % priemernej mzdy platnej za rok, ktorý predchádza 2 kalendárne roky tomu roku, kedy vznikol pracovný pomer,
2. Sociálna ani zdravotné poisťovne nemôžu voči zamestnávateľovi evidovať žiadne dlhy na poistnom,
3. firma na základe prijatia tejto osoby neznížila počet svojich zamestnancov.¹¹

Menej rozvinuté okresy sú oblasti Slovenskej republiky, ktoré sú typické vysokou mierou nezamestnanosti, odchodom vzdelaných a mladých práceschopných ľudí a veľmi nízkou podnikateľskou a investičnou aktivitou. Táto situácia v daných regiónoch nastala najmä z dôvodu zastaranej a nedostatočnej dopravnej infraštruktúry a nízkych miezd pracovníkov. Zákon č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov, ktorý nadobudol platnosť dňa 15. decembra 2015 dáva možnosť firme zamestnávajúcej osobu z toho regiónu počas 12 mesiacov platiť za ňu len garančné a úrazové poistenie. Pri tomto type odvodového zvýhodnenia musia byť taktiež splnené viaceré podmienky:

1. hrubá mesačná mzda tejto osoby u daného zamestnávateľa nesmie prekročiť hodnotu 67 % priemernej mzdy platnej za rok, ktorý predchádza 2 kalendárne roky tomu roku, kedy vznikol pracovný pomer,
2. Sociálna ani zdravotné poisťovne nemôžu voči zamestnávateľovi evidovať žiadne dlhy na poistnom,
3. firma na základe prijatia tejto osoby neznížila počet svojich zamestnancov,
4. zamestnanec bol pred vznikom vzťahu vedený v evidencii uchádzačov o prácu najmenej 6 po sebe idúcich mesiacov,
5. zamestnanec má trvalý pobyt v jednom z najmenej rozvinutých okresoch.¹²

¹¹ § 4 ods. 1 písm. d) zákona o sociálnom poistení a § 11 ods. 7 písm. v) zákona o zdravotnom poistení

¹² § 4 ods. 1 písm. d) zákona o sociálnom poistení a § 11 ods. 7 písm. v) zákona o zdravotnom poistení

V našich modelových prípadoch však tieto „výhody“ nebudeme uplatňovať z dôvodu, že by sme touto cestou vytvorili príliš veľké množstvo typov zamestnancov, ktoré by kapacitne prekročilo možnosti bakalárskej práce. Preto tak, ako v predchádzajúcej kapitole si ukážeme len tie najzákladnejšie modelové prípady.

Tabuľka 11 *Odvody zamestnanca do Sociálnej a zdravotnej poisťovne*

Status	Dospelý		dôchodca				študent	
Druh pracovného pomeru	Neovplyvňuje		hlavný pracovný pomer		dohoda o pracovnej činnosti		DoBPŠ	
							príjem	
ZŤP	nie	Áno	nie	áno	nie	áno	do 200,-	nad 200,-
Poistenie	%							
Nemocenské	1,40	1,40	1,40	1,40	-	-	-	-
Starobné	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	-	4,00
Invalidné	3,00	3,00	-	-	-	3,00	-	3,00
PvN	1,00	1,00	-	-	-	-	-	-
Garančné	-	-	-	-	-	-	-	-
Úrazové	-	-	-	-	-	-	-	-
ZRFS	-	-	-	-	-	-	-	-
Zdravotné	4,00	2,00	4,00	2,00	-	-	-	-
Spolu	13,40	11,40	9,40	7,40	4,00	7,00	0,00	7,00

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa zákona o sociálnom poistení a zákona o zdravotnom poistení

Ako je možné si všimnúť, percentuálne sadzby odvodov sú z pohľadu zamestnanca značne nižšie ako z pohľadu zamestnávateľa. Z hrubej mzdy sa najviac odvedie dospelému zamestnancovi bez zdravotného postihnutia, pričom ak uvažujeme s hrubým príjmom subjektu 1 000,- €, najmenej do štátnej pokladnice poputuje zo mzdy dôchodcu pracujúceho na základe dohody o pracovnej činnosti, ktorý nie je zdravotne postihnutý.

Zo získaných údajov možno vydedukovať, že štát si pravdepodobne uvedomuje nízku výšku starobných dôchodkov a preto sa snaží motivovať ich poberateľov k práci aspoň čiastočným znížením odvodového zaťaženia. Keďže Sociálna poisťovňa už teraz hospodári s obrovskou stratou, je takmer isté, že v budúcnosti sa starobní dôchodcovia nebudú môcť spoľahnúť na zaručený príjem z tejto inštitúcie, ktorý pokryje ich mesačné výdavky a jedinou cestou ako prežiť bude aspoň čiastočná práca za mzdu.

3.3 Fyzická osoba – samostatne zárobková činnosť

Niektor sa cíti bezpečnejšie pri práci pre zamestnávateľa, ktorú považuje za stabilnú a necíti potrebu púšťať sa do realizácie vlastných plánov. Pre tých odvážnejších existuje cesta, pri ktorej sa stanú sami sebe pánom. Táto cesta však so sebou nesie aj mnoho rizík a neistôt, ktoré bývajú najčastejším strašiacom ľudí, ktorí si na svoje živobytie zarábajú sami.

V Slovenskej republike má človek viacero možností, ako začať podnikat'. Začínajúc živnosťou a končiac obchodnou spoločnosťou alebo družstvom, vždy si musíme spočítať plusy a mínusy tej ktorej formy zárobkovej činnosti, berúc do úvahy zákony, ktoré dané oblasti upravujú a vymedzujú. Naším cieľom v tejto kapitole bude ozrejmiť pravidlá a výšku povinných platieb do štátnej pokladnice, ktorými je viazaná osoba vykonávajúca samostatnú zárobkovú činnosť ako osoba fyzická, vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť, pričom za svoje záväzky ručí celým svojím majetkom.

Problematiku odvodovej povinnosti SZČO si rozdelíme na dve oblasti:

- odvody do Sociálnej poisťovne,
- odvody do zdravotnej poisťovne.

Ak SZČO dosiahne príjmy zo samostatne zárobkovej činnosti alebo príjem súvisiaci so samostatne zárobkovou činnosťou za rok 2016 vo výške viac ako **5 298,- €**, vzniká jej povinnosť platiť *zákonne sociálne poistné* od 1. júla 2017 alebo do 1. októbra 2017, ak bude predĺžená lehota na podanie daňového priznania za rok 2016.¹³ Povinné poistné bude platiť v roku 2018 tá SZČO, ktorej príjmy priznané v daňovom priznaní za rok 2017 boli vyššie ako **5 472,- €**. Pri povinnosti sociálnych odvodov sa k slovu hlási minimálny a maximálny VZ, ktorý sme si podrobnejšie opísali v kapitole 1.2 a ktorý sa odvíja od priemernej hrubej mzdy v národnom hospodárstve. V prípade, že SZČO nemá ročné príjmy prevyšujúce spomínanú hranicu, nevzniká jej povinnosť odvádzať akékoľvek poistné do Sociálnej poisťovne. Tento princíp sa uplatňuje rovnako pri dospelých, dôchodcoch, invalidoch a študentoch, ktorí sú SZČO.

Pri výpočtoch budeme predpokladať, že fyzická osoba je SZČO už dlhší čas, preto platí mesačné preddavky rovnako na sociálne, ako aj na zdravotné poistenie.

¹³ PAKŠIOVÁ, Renáta. Sociálne poistenie SZČO od januára 2017. In: *Spravodaj pre živnostníkov*. Bratislava : Verlag Dashöfer, s. r. o., 2017, roč. 2017, č. 1, s. 1-3. ISSN 1339-3014.

Všetky povinné SZČO majú rovnaké sadzby poistného do Sociálnej poisťovne. Výnimku tvoria osoby, ktorým bol priznaný starobný dôchodok. Tí neplatia poistné na invalidné poistenie, ktoré je vo výške 6 %. Taktiež sa môžu subjekty rozhodnúť, či budú za seba ako za fyzickú osobu platiť poistenie v nezamestnanosti vo výške 2 %, nakoľko toto rozhodnutie je dobrovoľné.

Čo sa týka zdravotného poistenia, to je kapitola sama o sebe. S účinnosťou od začiatku roka 2017 bol zrušený maximálny VZ na zdravotné poistenie, ktorý obmedzoval výšku odvodov do zdravotných poisťovní (pre rok 2016 bol maximálny vymeriavací základ 4 290,- €). Ostatné informácie o VZ k zdravotnému poisteniu sú uvedené v kapitole 1.3.

Zaujímavosťou pri minimálnom VZ je skutočnosť, že na SZČO, ktorá je zároveň aj zamestnancom alebo poistencom štátu sa tento minimálny VZ nevzťahuje a jeho poistné na zdravotné poistenie sa počíta zo skutočne vypočítanej výšky VZ, ktorý tvorí kladný rozdiel medzi príjmami a výdavkami v závislosti od spôsobu uplatňovania daňovo uznateľných výdavkov. Medzi tieto výnimky patria SZČO, ktoré majú popri podnikaní aj status *zamestnanca, starobného dôchodcu alebo študenta*. Hlavným kritériom však pri rozlišovaní SZČO je ich zdravotný stav, a síce, či sú alebo nie sú zdravotne ťažko postihnutí V prípade, že sú, ich odvodová povinnosť klesá z pôvodných 14 % na konečných 7 %.

Tabuľka 11 *Sadzby odvodových povinností SZČO*

Status	dospelý/študent		dôchodca	
	nie	áno	nie	áno
Poistenie	%			
Nemocenské	4,40	4,40	4,40	4,40
Starobné	18,00	18,00	18,00	18,00
Invalidné	6,00	6,00	-	-
PvN	dobrovoľné	dobrovoľné	-	-
Garančné	-	-	-	-
Úrazové	-	-	-	-
ZRFS	4,75	4,75	4,75	4,75
Zdravotné	14,00	7,00	14,00	7,00
Spolu	47,15	40,15	41,15	34,15

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa zákona o sociálnom poistení a zákona o zdravotnom poistení

Ak je SZČO poberateľom invalidného dôchodku, nemá povinnosť platiť odvody na zdravotné poistenie. Toto pravidlo platí aj v prípade závislej činnosti pre zamestnancov a ich zamestnávateľov.

Poistné pre SZČO počíta priamo Sociálna alebo zdravotná poisťovňa, ktorá pri tom používa informácie získané z daňového priznania za predchádzajúce obdobie. Najdôležitejším faktorom je *čiastkový základ dane*, ktorý dostaneme, ak od príjmov za kalendárny rok odčítame výdavky. V našom prípade sme si zvolili možnosť paušálnych výdavkov vo výške 60 % z príjmu a teda sme VZ na poistné pri mesačnom príjme 1 000,- € získali nasledujúcim postupom:

- $12\,000$ (ročný príjem) – $9\,698,04$ (60% z príjmov + preukázateľné zaplatené poistné na sociálne a zdravotné poistenie v roku 2016) = $2\,301,96$ (čiastkový základ dane)
- $2\,301,96 : 1,486$ (koeficient) = $1\,549,10$ (ročný VZ)
- $1\,549,10 : 12$ (počet mesiacov v roku) = $129,09$ (mesačný VZ)

Keďže mesačný VZ je nižší ako minimálny VZ, poistné na sociálne a zdravotné poistenie sa vypočítajú práve z tohto minimálneho VZ, t. j. zo sumy **441,50 €** (v roku 2018 je to 456,- €).

Tabuľka 12 *Účtovné prípady súvisiace s povinnými platbami SZČO za január 2017*

Dátum	Doklad	Číslo dokladu	Text	Suma	MD	D
31.1.2017	IÚD	17OZ01	Odvody na SP 01/2017	146,36 €	526000	336001
31.1.2017	IÚD	17OZ02	Odvody na ZP 01/2017	61,81 €	526000	336002
31.1.2017	VBÚ	VÚB00101	Úhrada soc. poistenia	146,36 €	336001	221000
31.1.2017	VBÚ	VÚB00102	Úhrada ZP VŠZP	61,81 €	336002	221000

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa účtovného denníka SZČO Ján Dospelý 1 za obdobie 01/2017 (SZČO platia daň z príjmov raz ročne, preto v tabuľke nie je uvedená)

V prípade, že je SZČO starobný alebo invalidný dôchodca, študent alebo zamestnanec, tieto sumy sa budú samozrejme líšiť, no to si rozoberieme v kapitole 3.5.

3.4 Daň z príjmov fyzických osôb

Daň z príjmov, ktorá je nástrojom finančnej správy pri plnení viacerých rozpočtov je typ dane, ktorá sa označuje ako podielová. Toto pomenovanie sa jej prisudzuje z dôvodu, že jej objem sa rozdeľuje medzi troch príjemcov v nasledujúcom pomere (údaje nemusia byť presné):

- 68,50 % ide do rozpočtu obce, kde má daňovník trvalý pobyt,
- 29,20 % putuje do rozpočtu vyššieho územného celku (kraj),
- 2,30 % sa pripíše do štátnej pokladnice.

V našej krajine poznáme viac ako len jednu formu platenia dane z príjmov. Štát rozlišuje, či je subjektom rezident alebo nerezident Slovenskej republiky, podnikateľský subjekt alebo občan, aký je zdroj príjmu a taktiež výška poslednej známej daňovej povinnosti za predchádzajúce obdobie. Z výsledných hodnôt sa následne rozhodne, či bude daň vyberaná formou zrážky, preddavku alebo jednorázovej platby. Detailnejšie rozpracovanie teoretickej roviny problematiky sme prezentovali v kapitole 1.1.2 tejto bakalárskej práce. Pre pripomenutie si však uvedieme, že základná a zvýšená sadzba dane majú hodnoty 19 % a 25 %.

Pri výpočte je potrebné poznať výšku takých veličín, ktoré s tým súvisia. Jedná sa hlavne o sumu životného minima (ďalej aj „ŽM“), od ktorej sa odvíja aj hodnota nezdaniteľnej časti na daňovníka. Výška ŽM je od 01.07.2017 **199,48 €**, výška nezdaniteľnej časti pre rok 2017 je **3 803,33 €** (mesačne 316,94 €) a pre rok 2018 **3 830,02 €** (mesačne 319,17 €).¹⁴

Daň z príjmov fyzických osôb sa pri zamestnancoch vypočíta tak, že od ich hrubého príjmu sa odpočíta povinné poistné na sociálne a zdravotné poistenie, čím dostaneme základ dane (ďalej aj „ZD“). Od tohto ZD sa následne odráta nezdaniteľná časť na daňovníka. Výslednú sumu vynásobíme príslušnou sadzbou dane, pričom dostaneme výslednú výšku preddavku, ktorú z hrubej mzdy svojmu zamestnancovi strhne a odvedie finančnej správe zamestnávateľ. Táto suma sa ešte môže upraviť v závislosti od toho, či si daňovník uplatňuje daňový bonus na diéta, ktorý je pre rok 2017 vo výške **256,92 €** (mesačne je to 21,41 €).¹⁵ Pri SZČO je postup pomerne rovnaký, akurát sa tento výpočet robí raz ročne a to pri podávaní daňového priznania, kde výška tejto dane závisí od výdavkov, ktoré na udržanie svojich príjmov musel daňovník vynaložiť. Daňovníci si môžu taktiež uplatniť nezdaniteľnú časť na manželku/manžela, no táto možnosť je oklieštená mnohými podmienkami, ktoré veľmi komplikujú nárok na jej vyplatenie.

Osobitný postup na výpočet dane je z príjmu plynúceho z prenájmu nehnuteľnosti. Tu sa uplatňuje princíp, kedy je príjem z tohto prenájmu do výšky 500,- € od dane oslobodený, bez ohľadu na výšku celkového príjmu. Pri výpočte si možno všimnúť, že daňovník nemá možnosť uplatniť si celkovú výšku preukázateľných výdavkov, ale len ich pomernú časť:

¹⁴ § 11 zákona o dani z príjmov

¹⁵ § 33 zákona o dani z príjmov

$$\begin{array}{rcl}
 \text{Prijem } 4\,000 & & \text{Výdavky } 2\,000 \\
 \hline
 4\,000 - 500 = 3\,500 & & \\
 \hline
 (3\,500 : 4\,000) \times 2\,000 = 1\,750 & & \\
 \hline
 1\,750 \times 19\% = 332,50 \text{ €} & &
 \end{array}$$

Z pohľadu podnikateľa (fyzickej alebo právnickej osoby) vstupuje jeho vlastná daňová povinnosť do nákladov, pričom súčasne mu vzniká záväzok, ktorý musí uhradiť. Táto skutočnosť sa účtuje na ťarchu účtu 591 – Splatná daň z príjmov a zároveň v prospech účtu 341 – Daň z príjmov.

V daňovom priznaní typ A k dani z príjmov FO za rok 2017 sa ZD nachádza v riadku č. 36. Výsledný ZD znížený o ročnú nezdaniteľnú časť na daňovníka je uvedený v riadku 42, pričom z tejto sumy sa sadzbou priamo vypočíta daňová povinnosť subjektu, ktorej konečná suma po odpočítaní daňového bonusu sa uvedie v riadku 58. V daňovom priznaní typ B sa ZD vpisuje do riadku 72, pričom výsledná hodnota ZD z riadku 72 zníženého o sumu nezdaniteľnej časti na daňovníka a zvýšená o daňovú povinnosť z ostatných príjmov je v riadku 80. Výsledná daňová povinnosť znížená o daňový bonus je uvedená v riadku č. 107. Čiastkový ZD, ktorý je potrebný na vypočítanie odvodovej povinnosti do Sociálnej poisťovne a príslušnej zdravotnej poisťovne je uvedený v oddieli VI. riadok 43.

3.5 Rekapitulácia a porovnanie

V predchádzajúcich kapitolách sme si charakterizovali jednotlivé druhy odvodových povinností fyzických osôb, sadzby potrebné na ich výpočet a tiež základné modelové prípady, s ktorými sa môžeme v praxi stretnúť. Rozdielnosť spočívala najmä v type príjmu FO, respektíve v zdroji, z ktorého pochádza. Naša snaha o priblíženie skúmanej oblasti vrcholí práve v tejto kapitole, ktorú sme celú venovali rekapitulácii a porovnaniu získaných hodnôt, pričom má čitateľovi čo najjasnejšie a stručne prezentovať dosiahnuté výsledky našej práce formou tabuliek a grafov.

Pripomíname, že všetky hodnoty sú vypočítané z hrubého mesačného príjmu fiktívnych fyzických osôb vo výške 1 000,- €, pričom pri vyšších či nižších sumách príjmu môžu byť tieto percentuálne porovnania rozdielne, aj keď rozdiel by mal byť len minimálny.

Tabuľka 13 Celkové odvodové zaťaženie príjmov FO zo závislej činnosti

Subjekt	Ján Dospelý 1	Ján Dospelý 2	Ján Starý 1	Ján Starý 2	Jozef Starý 1	Jozef Starý 2	Jozef Mladý
Odvody zamestnanec	134,00 €	114,00 €	94,00 €	74,00 €	40,00 €	70,00 €	56,00 €
Odvody zamestnávateľ	352,00 €	302,00 €	312,00 €	262,00 €	198,00 €	228,00 €	184,50 €
Daň z príjmu	104,32 €	108,12 €	111,92 €	115,72 €	122,18 €	116,48 €	119,14 €
Spolu odvody	590,32 €	524,12 €	517,92 €	451,72 €	360,18 €	414,48 €	359,64 €
% z HM	59,03 %	52,41 %	51,79 %	45,17 %	36,02 %	41,45 %	35,96 %
Čistý príjem	761,68 €	777,88 €	794,08 €	810,28 €	837,82 €	813,52 €	824,86 €

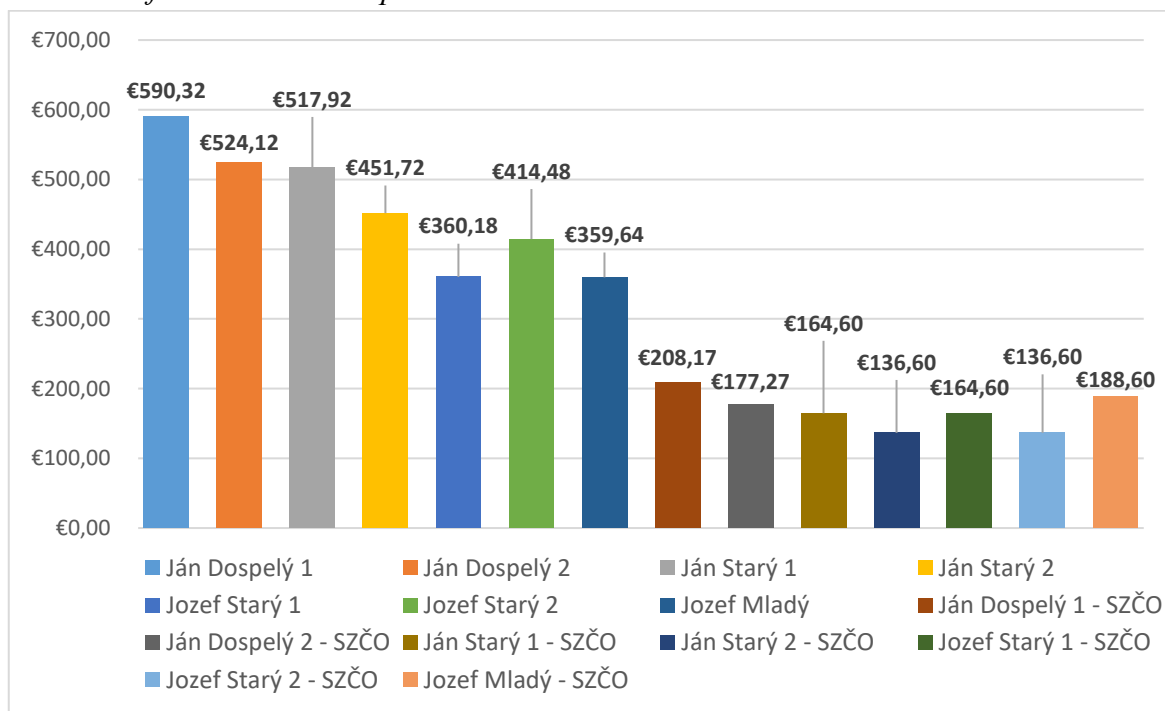
Zdroj: Vlastné spracovanie podľa platnej legislatívy pre rok 2017

Tabuľka 14 Celkové odvodové zaťaženie príjmov FO – SZČO

Subjekt	Ján Dospelý 1	Ján Dospelý 2	Ján Starý 1	Ján Starý 2	Jozef Starý 1	Jozef Starý 2	Jozef Mladý
Sociálne poistenie	146,36 €	146,36 €	108,60 €	108,60 €	108,60 €	108,60 €	132,60 €
Zdravotné poistenie	61,81 €	30,91 €	56,00 €	28,00 €	56,00 €	28,00 €	56,00 €
Daň z príjmu	-	-	-	-	-	-	-
Spolu odvody	208,17 €	177,27 €	164,60 €	136,60 €	164,60 €	136,60 €	188,60 €
% z HM	20,82%	17,73%	16,46%	13,66%	16,46%	13,66%	18,86%
Čistý príjem	791,83 €	822,73 €	835,40 €	863,40 €	835,40 €	863,40 €	811,40 €

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa platnej legislatívy pre rok 2017

Graf 2 Grafické znázornenie porovnania odvodového zaťaženia

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa platnej legislatívy pre rok 2017

3.6 Odvodový bonus

Odvodový bonus je myšlienka, ktorá vznikla v roku 2005, pričom bola inšpirovaná teóriou „negative income tax“ z roku 1962 predstavenou Miltonom Friedmanom a neskôr aj Jamesom Tobinom.

Hlavnými autormi tohto projektu (bohužiaľ doteraz nezrealizovaného) sú dvaja páni: Ing. Richard Sulík a RNDr. Jozef Mihál, ktorých intelekt a znalosť problematiky nie je nutné predstavovať. V skratke povedané, odvodový bonus má za úlohu riešiť základné problémy odvodovej a daňovej politiky, ktorými sú najmä *neudržateľnosť prvého piliera dôchodkového poistenia, krátka životná pracovná doba, nízka pôrodnosť, chabé investície do vzdelania, nerovnomerné zaťaženie práce a kapitálu, nesúlad sociálneho a daňového systému a veľmi slabá podpora rodín s deťmi*.¹⁶

Hlavným cieľom odvodového bonusu je kompletná reforma daňového a sociálneho systému na Slovensku. Základným pilierom má byť tzv. **individuálny účet daňovníka**, ktorý bude spravovať daňový úrad a kde budú evidované všetky platby daní a sociálnych a zdravotných odvodov, pričom bude jednoduché určiť, kto do štátneho rozpočtu prispieva a kto z neho čerpá. Druhým stavebným kameňom je zjednodušenie celého systému vrátane zákonov. To má byť dosiahnuté tým, že sa zrušia všetky druhy sociálnych poistení a vznikne tzv. Solidárny odvod. Túto skutočnosť autori obhajujú tým, že aj keď sa odvody platia do rôznych fondov sociálneho poistenia, *„na konci roka Sociálna poisťovňa aj tak prebytkovými fondmi vykryje tie deficitné, takže opäť všetky peniaze skončia v jednom vreci*.“¹⁷

„Odvodový bonus nie je sociálna dávka alebo dotácia nízkej mzdy. Je to oveľa viac. Je to vyjadrenie základnej solidarity spoločnosti s jej obyvateľmi.“¹⁸

Výpočet sumy odvodového bonusu je nasledovný:

- základné štátne dávky (na dieťa do a nad 15 rokov) + mimoriadne štátne dávky (invalidná, výživná a materská dávka) – 10 % vlastných príjmov = **odvodový bonus**.¹⁹

¹⁶ SULÍK, R. – MIHÁL, J. *Odvodový bonus III*. Bratislava : Liberálny dom, 2016. s. 11-17. ISBN 978-80-972167-1-9

¹⁷ SULÍK, R. – MIHÁL, J. *Odvodový bonus III*. Bratislava : Liberálny dom, 2016. s. 39. ISBN 978-80-972167-1-9

¹⁸ SULÍK, R. – MIHÁL, J. *Odvodový bonus III*. Bratislava : Liberálny dom, 2016. s. 56. ISBN 978-80-972167-1-9

¹⁹ Celá schéma výpočtu Odvodového bonusu tvorí prílohu č. 10 a 11.

Záver

Cieľom tejto bakalárskej práce bolo ozrejniť odvodovú problematiku a povinnosti súvisiace a plynúce z príjmov fyzických osôb, pričom dôraz bol kladený aj na správne účtovné zobrazenie týchto skutočností v podvojnóm účtovníctve s využitím syntetických a analytických účtov. Výška odvodovej povinnosti je dôležitým rozhodovacím faktorom v obchodných spoločnostiach aj v podnikoch jednotlivcov, nakoľko výrazne ovplyvňuje výsledok hospodárenia účtovnej jednotky. Ovplyvniť túto povinnosť možno len v určitých medziach, ktoré povoľujú právne normy Slovenskej republiky.

Z nášho výskumu možno vydedukovať, že daňové a odvodové zaťaženie príjmov je v našej krajine v porovnaní s kvalitou a stavom školstva, zdravotníctva, súdnictva, dopravy, ochrany životného prostredia, financovania športu a sociálneho zabezpečenia neúmerne vysoké. Je pravda, že v iných krajinách ako je Dánsko a pod. je toto zaťaženie viacnásobne vyššie, no životná úroveň a celkové prostredie na život je na neporovnateľne vyššej úrovni, ako v našej krajine.

Podľa našich výpočtov založených a opierajúcich sa o platnú legislatívu je najviac daňovo a odvodovo zaťažený príjem regulárneho dospelého zamestnanca bez zdravotného postihnutia alebo iných, odvody znižujúcich úľav. Toto zaťaženie je približne vo výške 59,03 %. Najnižší percentuálny podiel z hrubého príjmu získa štátny rozpočet z príjmu študenta, pričom tento podiel má hodnotu 35,96 %. Čo sa týka dôchodcov, najvýhodnejšie je zamestnať seniora bez zdravotného postihnutia na dohodu o pracovnej činnosti, pretože v tomto prípade dosahuje zaťaženie výšku približne 36,02 %. Všetky zistené hodnoty samozrejme závisia od výšky hrubej mzdy.

Zabezpečiť si príjem ako SZČO sa podľa nášho názoru najviac oplatí poberateľovi starobného dôchodku, ktorý je súčasne zdravotne postihnutý, nakoľko v tomto prípade sa hodnota celkových odvodov pohybuje okolo čísla 13,66 %. Najmenej sa to vyplatí znovu dospelému subjektu bez zdravotného postihnutia, pričom tu hodnota odvodov osciluje okolo čísla 20,82 %. Hodnoty taktiež závisia od výšky ročného príjmu SZČO.

Zoznam použitej literatúry

Knižné publikácie

1. BAŠTINCOVÁ, A. *Účtovníctvo a dane fyzických osôb*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2016. s. 106. ISBN 978-80-8168-534-7,
2. KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teórie a politika*. Praha : Eurolex Bohemia, 2000. s. 13. ISBN 80-902752-2-2,
3. SCHULTZOVÁ, A. a kol. *Daňovníctvo – daňová teória a politika I*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-867-3,
4. SULÍK, R. – MIHÁL, J. *Odvodový bonus III*. Bratislava : Liberálny dom, 2016. s. 13. ISBN 978-80-972167-1-9.

Články v časopisoch

5. PAKŠIOVÁ, Renáta. Sociálne poistenie SZČO od januára 2017. In: *Spravodaj pre živnostníkov*. Bratislava : Verlag Dashöfer, s. r. o., 2017, roč. 2017, č. 1, s. 1-3. ISSN 1339-3014,
6. PAKŠIOVÁ, Renáta. Výpočet a účtovanie sociálneho poistenia a preddavkov na zdravotné poistenie SZČO. In : *Dane a účtovníctvo v praxi : mesačník plný informácií z oblasti daní, práva a účtovníctva*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017, roč. 22, č. 2, s. 53-59. ISSN 1335-7034,

Právne normy

7. Zákon č. 222/1992 Zb. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov.
8. Zákon č. 289/1995 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov.
9. Zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov.
10. Zákon č. 366/1999 Z. z. o daniach z príjmov v znení neskorších predpisov.
11. Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov.
12. Zákon č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov.
13. Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.
14. Zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení v znení neskorších predpisov.
15. Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov.
16. Opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 23054/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva v znení neskorších predpisov.

Zoznam príloh

Príloha 1: Súvaha analyticky - ABC-Accounting

Príloha 2: Účtovný denník - ABC-Accounting

Príloha 3: Výsledovka analyticky - ABC-Accounting

Príloha 4: Obratová predvaha analyticky - ABC-Accounting

Príloha 5: Výplatné pásky - ABC-Accounting

Príloha 6: Súvaha analyticky – SZČO

Príloha 7: Účtovný denník – SZČO

Príloha 8: Výsledovka analyticky – SZČO

Príloha 9: Obratová predvaha analyticky – SZČO

Príloha 10: Schéma výpočtu odvodového bonusu

Príloha 11: Výpočet čistého príjmu po zavedení odvodového bonus